

СВІТОВИЙ ВИМІР МАЕСТРО

Конькова Г. Владимир Кожухарь. Магия таланта. – К. : Такі справи, 2010. – 168 с.

У непростій сучасній культурній ситуації, коли в Україні не функціонує нотно-музичне видавництво, коли спогади музикантів про магазин «Ноти» на Хрещатику з плином часу поволі згасають, поява кожного видання, пов'язаного з музикою і музичними діячами, які формують вітчизняний художній простір і займають активну позицію в мистецькому універсумі, є, без перебільшення, подібною до спалаху супернової зірки у Всесвіті. Саме так сприймається вихід у світ нової книжки відомого музиколога, члена НСКУ Галини Конькової «Владимир Кожухарь. Магия таланта». Видання присвячене велетню національної музичної академічної культури, яскравій особистості музичного Олімпу сучасної України – Володимир

Марковичу Кожухареві – народному артисту України, народному артисту Росії, головному диригенту Національної опери ім. Т. Г. Шевченка. Тим приємніша поява цього видання в переддень ювілею Маестро, 70-ліття й 40-ліття творчої діяльності якого цього року відзначає музична громадськість України.

Говорити й писати про музику взагалі не просто, та не менш складно й відповідально змалювати об'ємний (майже у форматі 3D!) об'єктивний портрет видатного митця-сучасника у всіх його можливих іпостасях. Адже мало хто наважиться заперечувати, що постать диригента – це епіцентр того, що називається оперним театром. Насправді диригент – це своєрідний пульт управління грандіозним надскладним механізмом, де фокусуються всі біотоки співаків, танцівників, хористів, оркестрантів і відбувається перманентний енергетичний взаємобмін між усіма дійовими особами й ключовою фігурою – диригентом. Усвідомлення читачем значущості, «центричності» постаті диригента, надзвичайної складності цієї професії, неповторної яскравої особистості В. Кожухаря поглиблюється від сторінки до сторінки.

На нашу думку, вдалою є обрана Г. Коньковою форма викладу її дослідження, а таким, по суті, і є «жанр» її книжки, виданої в серії «Діалоги з майстрами». Саме відчуття невимушеної, відвертої розмови з диригентом дає можливість читачеві зазирнути в потаємні куточки мистецького світобачення В. Кожухаря (хоча очевидно, що перед нами – художник-інтроверт, який добре знає ціну кожному сказаному слову), відчутти порухи його невпинно пульсуючої енергетики, що здатна миттєво заволодівати увагою великої аудиторії слухачів-глядачів і водночас тримати у напрузі на вістрі своєї диригентської палички всіх виконавців.

Книжка занурює читача в атмосферу народження резонансних мистецьких подій в Україні й за її межами, до успіху яких насамперед був причетний В. Кожухар,

змальовує широкий історичний і культурний контекст, кордони якого виходять далеко за межі нашої країни. Це – постановки оперних спектаклів за участю В. Кожухаря й триумфальні гастрольні виступи Національної опери в Італії, Іспанії, Австрії, Данії, Бельгії, США, Японії, схвальні відгуки від яких миттєво поширювалися в зарубіжних мистецьких колах і світовій пресі.

Так поступово розкривається світовий вимір масштабного мистецького явища, що окреслюється багаторічною виконавською діяльністю Володимира Кожухаря як головного диригента Національної опери. «Послужний список» маестро, наведений у кінці книжки, не просто вражає: він міг би спокійно належати цілій групі його колег. Уже широта амплітуди епох, стилів, національних шкіл, імен композиторів – від В.-А. Моцарта, Дж. Верді, Р. Вагнера, Ж. Бізе до М. Римського-Корсакова, П. Чайковського, І. Стравинського, С. Прокоф'єва, Д. Шостаковича, Я. Акутагави до М. Лисенка, Б. Лятошинського, Є. Станковича, В. Кікти та багатьох інших – дає уявлення про неосяжний світ мистецьких уподобань диригента. Природна реалізація свого покликання як в оперних спектаклях, так і в симфонічному диригуванні, виступи із зірковими солістами – В. Крайневим, Л. Оборіним, Р. Керером та ін., «озвучування» кінострічок засвідчують багатовекторність обдарування маестро.

Під час діалогу з Майстром інтерв'юєр уміло розставляє такі несподівані психологічні «пастки»-запитання, що навіть категоричні заяви диригента, як-от: «Мысль изреченная есть ложь» або «Словом треба користуватися обережно» буквально миттєво розчиняються в подальших афористичних висловлюваннях В. Кожухаря: «Випадки бувають тільки нещасливими, а щасливий випадок – це доля», «Лаконізм – це найвища майстерність», «Диригент – це не професія, це – покликання». Власне, ця остання сентенція диригента й дає ключ до розуміння

його неухильного сходження на вершини слави.

Розкриттю суто фахових чеснот митця аніскільки не суперечать «перемикання» уваги читача зі світу «високого», духовного до суто «земних» сфер – побуту, його смаків, пріоритетів відпочинку і т. ін. Адже не варто забувати, що «приватне життя артиста є дорогоцінним коментарем до його мистецтва» (В. Каверін). Доволі ефектним є формат кожної сторінки видання, де поряд з основним текстом розташовані «маргіналії» – відгуки сучасників В. Кожухаря – відомих митців, виконавців, критиків, а також солістів оркестру Національної опери, так би мовити, «голоси з оркестрової ями». Візуально-кольорове оформлення книжки якнайкраще фокусує увагу читача на важливих етапах творчої біографії диригента. Тут і його численні фото «в русі», за диригентським пультом, що фіксують швидкоплинні миттєвості концертного виступу, чорно-білі фото дитинства та юності, і розкішні кольорові ілюстрації буклетів, афіш – свідчення гучних творчих перемог маестро. Після ознайомлення з текстом рецензованої книжки, що читається буквально на одному диханні, виникає природне відчуття власної присутності в «епосі Кожухаря». Адже історія диригентства в Україні – це ціла низка «епох», пов'язаних з іменами справжніх титанів цього мистецтва – В. Тольбою, К. Симеоновим, С. Турчаком та ін. В яскравому сузір'ї цих імен зірка Володимира Кожухаря – це зірка нового покоління, що забезпечує неперервну традицію спадкоємності виконавських шкіл видатних українських музикантів ХХ і ХХІ ст.

Поза сумнівом, ця книжка передусім втамує спрагу музикантів, які мріють дізнатися якомога більше про таємниці мистецтва симфонічного та оперного диригування, з цікавістю її перегорнуть і науковці, яким це видання чимало додасть до їхньої ерудиції у сфері диригентології, і, безперечно, видання буде корисним для тих, хто прагне колись стати за диригентський пульт перед симфонічним або оперним оркестром.

Наталія Семененко